

Opplegg til *Villdyr* av Håkon Marcus

Temaet mobbing kan være ekstra vanskelig for enkelte elever. Vær oppmerksom på det i sammenheng med arbeidet og spørsmålene. En av oppgavene til før-arbeidet er lagt opp slik at elevene kan notere ned tanker for seg selv. Etterpå kan du samle inn og gjøre en anonymisert oppsummering. Slik kan alle skal få samme mulighet til å dele tankene sine.

[Les mer om boka her](#)

FØR LESING:

Individuelt:

Før dere setter i gang med lesingen, kan du be elevene skrive ned individuelle og anonyme svar på et par spørsmål om mobbing, for eksempel:

- Hva forstår du ved ordene mobbing og utenforskap?
- Hvilke ulike typer mobbing kommer du på? (Det kan for eksempel dreie seg om fysisk/psykisk mobbing, direkte/indirekte, på nett og mobil, gjennom utfrysing, ghosting,

blikking osv.)

Svarene kan skrives på ark som leveres til læreren eller leveres anonymt gjennom et digitalt verktøy som Mentimeter eller liknende.

Svarene brukes deretter til å lage felles tankekart og/eller en oppsummering på tavlen basert på de anonyme assosiasjonene og tankene til elevene.

Felles:

Snakk sammen i hel klasse om tankene som elevene har delt anonymt og legg gjerne til flere ord og setninger i tankekartet underveis i samtalen.

I tillegg til spørsmålene og svarene som allerede står på tavlen, kan dere også snakke om andre begreper som grenser opp mot mobbing som for eksempel trakassering eller erting.

Det går også an å snakke om de som mobber: Hvordan har de det egentlig, de som mobber mest? Kan det være grunner til at noen plager, ert, stenger ute og mobber andre? Hva kan man gjøre for å hjelpe de som ikke er greie mot andre? Hva synes dere at andre elever, lærere, rektor og foresatte kan gjøre?

Se deretter sammen på bokomslaget og snakk om tittelen.

- Hva legger dere merke til når dere ser på forsiden?
- Hvordan vil dere beskrive forsiden?
- Synes dere at omslaget uttrykker en bestemt stemning eller følelse?
- Hvilket inntrykk får dere av jenta?
- Hvorfor tror dere at det er et bilde av en ugle rett bak jenta?
- Hva tenker dere når dere leser tittelen på boka?

Se på baksiden og les hva som står om boka.

- Er det ord i teksten som er vanskelige å forstå? Klarer dere å finne ut hva de betyr?
- Hvilke tanker får dere om innholdet i boka etter å ha lest baksideteksten?
- Gir baksideteksten dere nye tanker om bildet på forsiden?
- Hvordan påvirker baksideteksten forventningene til boka?
- I hvilken grad tenker dere at temaet er relevant for ungdom?
- Hva tror dere ellers boka handler om? Begrunn svaret.
- Får dere lyst til å lese boka? Hvorfor / hvorfor ikke?

UNDERVEIS:

Det kan være en god ide å lese boka høyt *

Uansett om du ønsker å lese boka høyt for elevene eller ikke, kan det være en god ide å hjelpe elevene i gang ved å lese begynnelsen. Det kan for eksempel være innledningen, de første kapitlene eller liknende.

Blant fordelene ved høytlesing er at du samler klassen og at høytlesingen dessuten kan gjøre det enklere for deg som lærer å gjennomføre lesestopp underveis. Du kan for eksempel stoppe opp ved vanskelige ord eller krevende partier i boka der du kan støtte elevene, og du kan – ikke minst – legge inn både individuelle tenkepauser og litterære samtaler underveis i lesingen.

En enkel måte å legge inn tenkepauser og samtaler på er å be elevene notere noen personlige tanker og assosiasjoner i forlengelse av teksten/avsnittet som har blitt lest høyt. Det kan for eksempel være med utgangspunkt i stikkord som disse:

- Noe de la merke til
- Noe de kjente igjen, noe som minnet dem om noe eller noe de kjente seg igjen i.
- Noe de lurte på, noe som var rart, noe som overrasket dem
- Noe de likte eller mislikte

Etter å ha notert disse tankene individuelt, kan elevene gå i par eller smågrupper for å dele sine tanker med andre elever i klassen.

Endelig – etter at elevene først har jobbet individuelt med å formulere sin egen leseopplevelse og deretter prøvd ut og kanskje reformulert disse tankene i en mindre og trygg setting – kan elevene til slutt snakke om det leste i hel klasse.

Ta deretter utgangspunkt i den personlige leseopplevelsen til elevene og la samtalen utvikle seg ved å formulere åpne og autentiske spørsmål som bygger videre på elevenes svar. Da opplever elevene at leseopplevelsene deres blir hørt og tatt på alvor.

For å få tid til høytlesing, kan det være en god ide å sette av tid i lesetimer, i spisetid og/eller i andre fag som for eksempel KRLE eller samfunnsfag til å lese boka høyt for klassen, viss dette er mulig.

Dersom du foretrekker at elevene leser romanen på egen hånd, kan det være lurt å organisere elevene i mindre grupper som følger en bestemt progresjon slik at de kan snakke sammen om det de har lest. Spørsmålene som er nevnt over passer også godt for en slik arbeidsform. Det går selvsagt også an å benytte en kombinasjon av høytlesing og individuell lesing eller lesing i

mindre grupper. Elevene som har rett på lydbok kan benytte seg av det, og *Villdyr* er tilgjengelig på nlb.no: <https://www.nlb.no/boker/barn/dyr/villdyr>

I tillegg til disse gruppesamtaler kan dere gjennomføre litterære samtaler i hel klasse som får frem ulike forståelser, synspunkter og meninger om teksten i en trygg setting, og der du som lærer også får mulighet til å modellere lesingen for elevene.

ETTER LESING:

1. Snakk kort om boka/teksten dere har lest

Klassesamtale

Gi elevene muligheten til å ta opp ting de lurte på mens de leste, slik at alle har en umiddelbar forståelse av innholdet.

2. Personlig mening

Individuelt arbeid

Be elevene ta stilling til teksten:

- Likte du boka/teksten?
- Hva er de tre viktigste grunnene til at du liker/misliker teksten?

3. Del leseopplevelsen

Gruppesamtale

La elevene jobbe i grupper på 4-5 elever. Be dem dele tankene fra punkt 2 over og deretter snakke sammen i gruppen om hva de synes er bra og/eller dårlig med teksten, og hva de eventuelt synes kunne vært bedre.

4. Klassesamtale

Etter at elevene først har jobbet individuelt med å formulere sin egen leseopplevelse og deretter prøvd ut og kanskje reformulert disse tankene i en mindre og trygg setting, kan elevene snakke i hel klasse.

For å få til litterære samtaler som utvikler elevenes leseglede og engasjement for litteratur, er det ofte en fordel å ta utgangspunkt i den personlige leseopplevelsen til elevene. Begynn derfor gjerne med spørsmål som: «Hva handlet dette om?» eller «hva skjedde her?» og la

samtalen utvikle seg ved å formulere åpne og autentiske spørsmål som bygger videre på elevenes svar – da opplever elevene at leseopplevelsene deres blir hørt og tatt på alvor.

I tillegg *kan* et eller flere av følgende mer spesifikke spørsmål inngå i diskusjonen av boka/teksten:

(Spørsmålene følger handlingen i boka, men flere av dem kan også passe senere i lesingen f.eks. for å få frem om elevene har endret bilde av Anna, har registrert en utvikling i hennes forhold til omgivelsene eller liknende.)

- Hvilket inntrykk får dere av Embla?
 - Hva synes dere om Emblas foreldre? Begrunn svaret.
 - Hvordan tror dere moren ser ut? Og faren?
 - Hvilket inntrykk får dere av Malene, søsteren til Embla?
 - Hvordan vil dere beskrive forholdet mellom Embla og familien hennes?
 - På hvilken måte synes dere Embla er annerledes enn familien sin?
 - Hvilket inntrykk får dere av Fernanda?
 - Hvordan vil dere beskrive vennskapet mellom Embla og Fernanda?
- Ev. kan elevene få i oppgave å tegne eller lage en vennskapsamulett.
- Hvordan tror dere det er å være Embla etter at Fernanda har reist?
 - Hva hadde dere gjort hvis dere hadde mistet bestevennen deres?

Embla beskriver seg selv som «den ensomme jenta som hatet alle» (s.10).

- Får dere samme inntrykk eller har hun et for negativt bilde av seg selv?

Foreldrene til Embla ønsker at hun skal bli mer sosial og vil hjelpe henne med å skaffe «nye verktøy til å takle utfordringene som dukker opp.» (s.11)

- Hva synes dere om denne hensikten?
- Hva synes dere om foreldrenes forslag om å arrangere fest?
- Hva synes dere om måten Embla reagerer på?
- Har dere forslag til andre ting foreldrene kunne gjort for å hjelpe henne isteden?
- Synes dere Embla virker anti-sosial slik foreldrene er inne på?
- Synes dere hun burde vært med på bli kjent-dagen? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvordan ser dere for dere gjemmestedet i garasjen?

Elevene kan ev. snakke med læringspartneren sin og beskrive hvordan de forestiller seg gjemmestedet.

- Hvordan forstår dere episoden med billen som flytter på bokstavene i boka til Embla?
- Er det noe ved Embla situasjon som kan antyde at hun forestiller seg hendelsen? Begrunn svaret.
- Hva synes dere om at Embla har løyet for foreldrene sine?
- Kjenner dere til begrepet «omvendt husarrest»?
- Hva tenker dere om dette?
- Hva hadde dere gjort om det var dere som hadde fått en slik straff?
- Hvordan vil dere beskrive søskenforholdet mellom Embla og Malene slik det kommer frem i kapittel 3?
- Forstår dere hvorfor Embla angriper Malene da portrettbildene blir dårlige?
- Hvordan forstår dere det som skjer med skjæra?

Da Embla setter seg på musikkrommet med gitaren kjenner hun på «hvor deilig det var å endelig være helt for seg selv.»

- Synes dere det er uforsiktig av henne? Hvorfor /hvorfor ikke?
- Hvorfor tror dere Malene filmer henne?
- Hvorfor tror dere at Embla skriker?
- Hvorfor tror dere at Malene og de andre jentene stikker av?
- Hvordan forstår dere de to første setningene av kapittel 4?
- Hvem er det som sier dette?
- Synes dere Embla virker gal? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hva synes dere om at Malene har delt opptaket?
- Hva synes dere om måten folk på skolen reagerer på?
- I hvilken grad synes dere det er snakk om mobbing?

Malene sier at hun vil hjelpe Embla med festen.

- Tror dere på henne? Klarer dere å finne argumenter både for og imot?

Malene sier også at: «Forskjellen på en freak og en stjerne er markedsføring».

- Hva tror dere hun mener med dette? Er dere enige med Malene?
- I hvilken grad tror dere Malene har mulighet til å bidra til at Embla unngår mobbing?
- Tror dere Embla egentlig ønsker seg fest og positiv oppmerksomhet? Begrunn svaret.
- Hvilket inntrykk får dere av gutten som Embla møter ved bensinstasjonen?

– Hva synes dere om måten Embla reagerer på da Mikael dukker opp på festen?

Blikket til Mikael beskrives som «intens og granskende, nesten sultent.» (s.53)

– Hva tror dere menes med det?

– Hvordan tror dere Malene opplever møtet mellom Embla og Mikael?

– Tror dere Malene har planlagt det som skjer i kjellerstua? Klarer dere å finne argumenter både for og imot?

– Hvordan hadde dere reagert hvis dere hadde vært Embla?

– Hvilke assosiasjoner får dere når dere tenker på ugler?

– Hvordan passer disse assosiasjonene med uglene i kapittel 6?

– Synes dere det er riktig av Embla å stole på Mikael? Hvorfor/hvorfor ikke?

– Hvorfor ber Embla om asyl i Vigelandsparken?

Etter å ha lest kapittel 6, kan det passe å ta en oppsummering av boka så langt.

– Hvordan vil dere sammenfatte handlingen så langt?

– Hvilke personer opplever dere som de viktigste i boka?

– Minner boka dere om noe dere har lest, sett eller hørt før? Fortell.

– Er det noe som har overrasket dere?

– Er det noe som virker uklart? Noe som forfatteren kunne forklart på en annen måte?

– Hva liker dere? Og hva liker dere ikke?

– Hva tror dere skjer videre?

I kapittel 7 våkner Embla opp på et helt nytt sted – en verden som hun gradvis blir introdusert til gjennom tre karakterer: flaggermusen Rannveig, ambassadesekretær Silkenstiært og ambassadør d’Aregina. I beskrivelsen av den nye verden brukes det en del usedvanlige ord.

Her er noen av ordene som dukker opp på s.73-95, i kronologisk rekkefølge:

marshmallow, ovale, gapskrattet, hamløper, antropometazoisk, ambassade, inkognito, mosepute, striger, glassmaneter, hamløper, ambassadør, dunkjevleterte, snåle, knekort, lapeller, komfortabel, suite, entusiastisk, pompøs, territorium, zoolitikk, rufsete, destruert, villfaren, detaljer, akademi, parasitter, fjærkost, kronblader, selvpollinerende, manuelt, eksellense, piruett, utmarksprøven, statshemmeligheter, rattan-stoler, silhuett, eminense, lojalitet, ærbødig, hattebremmen, feromoner, lakei, overdimensjonert, fresende, vilske, villskap, primalskrik, sprutrød, tinningen, villfaren, droner, igler, mesanin, atrium, avsats, propellfly, maurslukere, nattflygerne, gufs, pekannøtter, Nidaros, Utmerket, pampflett, pussig, sarkastisk, forveksle og sørgmodig.

Noen av ordene er nyord, mens andre er gamle ord som kan være mer eller mindre kjente for elevene. Flere av ordene kommer til å dukke opp senere i boka, og det kan derfor være lurt å snakke om dem før dere leser kapittelet. Dere kan også vurdere å dele inn ordene i kategorier som «Aldri hørt før», «Hørt for, men vet ikke hva betyr» «Vet hva betyr» eller liknende. Elevene kan også ha lista tilgjengelig når de leser og få i oppdrag å krysse ut ordene når de dukker opp.

- Hvilket inntrykk får dere av flaggermusen Rannveig?
- Tror dere Embla er trygg hos henne? Begrunn svaret.
- Hvilket inntrykk får dere av Ebanuel Silkenstiært?
- Hvordan vil dere beskrive ambassadør d'Aregina?
- Hva tror dere Embla synes om d'Aregina? Begrunn svaret.

Embla sier at hun føler at d'Aregina holder noe tilbake.

- Hvorfor tror dere hun får den følelsen?
- Forstår dere hvorfor Embla velger å bli på Hambassaden heller enn å vende tilbake til livet som vanlig borger i Stormyrveien 21B? Begrunn svaret.

Det er mye ny informasjon i kapittel 7-9 – for Embla og for leseren av boka.

Det kan derfor være lurt å be elevene skrive ned noen ting de lurer på – f.eks. 3-5 ting de lurer på – og deretter la dem snakke med hverandre i grupper på 3-5 elever.

- Klarer dere å finne svar på alle spørsmål?
- Er det spørsmål som dere tror vil bli besvart utover i boka?
- Hvorfor er det viktig for hamløpere å ta utmarksprøven?
- Hvordan vil dere beskrive forholdet mellom Embla og Harriet Rask?
- Hva synes dere om slutten på boka?

5. Vurderende klassesamtale

- Hvordan var det å lese denne boka?
- Var den lett å lese eller vanskelig å lese?
- Hva synes dere om tematikken som ble tatt opp i boka?
- Hvordan svarte boka til forventningene dere hadde før dere begynte lesingen?

- Hva synes dere om bokas oppbygging?
- Hva betyr det for leseopplevelsen?
- Hva likte dere med *Villdyr*?
- Og hva likte dere ikke?

6. Et av temaene i boka er mobbing og utenforskap. Snakk sammen og jobb videre med spørsmåla nedenfor:

a. Hvilke rettigheter har elever dersom de ikke har det bra på skolen? Søk på internett og/eller snakk med læreren/rektor/den sosialpedagogiske rådgiveren på skolen.

b. Opplæringsloven skriver at alle elever har rett til å ha det bra på skolen:

«§ 9 A-3. Nulltoleranse og førebyggjande arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal førebyggje brot på retten til eit trygt og godt skolemiljø ved å arbeide

kontinuerleg for å fremje helsa, trivselen og læringa til elevane.

- Hva innebærer en nulltoleranse?
- Hva mener dere skal til for at skolemiljøet er trygt og godt?
- Hva er viktige faktorer for trivsel?
- Hvilken rolle spiller læreren?
- Har politikerne noe å si for skolemiljøet?

Det er også slik at det er elevenes egne opplevelser av hvordan de har det på skolen, som er avgjørende.

- Hvorfor er det slik, tror dere? [Kilde her](#)

7. Flere oppgaver og forslag til aktiviteter:

a. Lag en informasjonsfilm

Lag en informasjonsfilm om antimobbing og mot diskriminering som viser hvordan en kan være en god alliert i kampen mot mobbing.

Jobb i grupper og bruk det dere har lært fra denne boka.

b. Lag spørsmål til boka – gruppeoppgave

Sett elevene i grupper på 3-4 og be dem lage en felles liste med spørsmål til boka. For at det skal være en så fri og åpen oppgave som mulig, forsøk å ikke avgrense med antall spørsmål.

Si heller at de skal komme med så mange spørsmål som mulig innenfor en viss tidsramme

(15, 20, 30 minutter, etc.). Oppmuntre elevene til å stille spørsmål om ting de faktisk lurer på og som de tenker det går an å svare langt på (prøve å unngå for mange ja/nei-spørsmål).

Alternativt kan noen av elevene også lage faktaspørsmål fra bokens innhold som de tror de andre i klassen kan klare å svare på.

Når de har jobbet ut tiden kan gruppa dele spørsmålene sine med resten av klassen. Eventuelt kan du samle inn alle spørsmålene og lage en liste, redigere den og dele den ut tilbake til elevene. En ekstra oppgave du da kan gi dem som en del av etterarbeidet er å svare på spørsmålene med hele setninger. Kanskje som hjemmearbeid?

Bruk spørsmålene og erfaringene med å både lage spørsmål, svare på disse og å reflektere over hvilke spørsmål som egner seg, som forberedelse til møtet med forfatteren av *Villdyr*: Håkon Marcus.

c. Lag en spilleliste til Embla.

Gå sammen i par eller grupper på 3-4.

Lag så en spilleliste med låter som kan få Embla i bedre humør.

d. Lag en tegning.

Lag en tegning til noe du har lest i romanen – noe som har gjort inntrykk på deg eller noe du tenker egner seg til å bli tegnet.

e. Anmeld *Villdyr* til Bokslukerprisen

Skriv en anmeldelse av *Villdyr* og publiser anmeldelsen på bokslukerprisen.no.

<https://bokslukerprisen.no/anmeld/villdyr/>

LÆREPLANMÅL

Alle læreplanmålene er ikke dekket av oppgavene og aktivitetene som er laget til boka, men dere kan utvide og velge å trekke inn andre kompetansemål også.

Norsk:

lese lyrikk, noveller, fagtekstar og annen skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk, svensk og dansk og samtale om formål, form og innhold

lytte til og videreutvikle innspel frå andre og grunngi eigne standpunkt i samtalar

reflektere etisk over korleis eleven framstiller seg sjølv og andre i digitale medium

utforske og beskrive samspelet mellom skrift, bilete og andre uttrykksformer og lage eigne samansette tekstar

KRLE:

bruke filosofiske tenkemåtar i samtale og undring

utforske og beskrive eigne og andre sine perspektiv i etiske dilemma knytt til kvardags- og samfunnsutfordringar

Samfunnsfag:

reflektere over kvifor konflikhtar oppstår, og drøfte korleis den enkelte og samfunn kan handtere konflikhtar

utforske ulike sider ved mangfald i Noreg og reflektere over menneska sine behov for å vere seg sjølve og for å høyre til i fellesskap

drøfte kva likeverd og likestilling har å seie for eit demokrati, og utvikle forslag til korleis ein kan motarbeide fordommar, rasisme og diskriminering

reflektere over korleis ein sjølv og andre deltek i digital samhandling, og drøfte kva det vil seie å bruke dømmekraft sett i lys av reglar, normer og grenser

Kunst og handverk:

utforske og reflektere over korleis kjensler og meiningar blir viste i kunst og bruke symbolikk og farge til å uttrykkje kjensler og meiningar i eigne arbeid

Matematikk:

Kompetansemål: logge, sortere, presentere og lese data i tabellar og diagram og grunngi valet av framstilling

Kroppøving:

forstå ulikskapar mellom seg sjølv og andre og delta i bevegelsesaktivitetar som kan vere tilpassa ikkje berre eigne føresetnader, men òg andre sine

Musikk

utforske og reflektere over hvordan musikk, sang og dans som estetiske uttrykk er påvirket av og uttrykk for historiske og samfunnsmessige forhold, og skape musikalske uttrykk som tar opp utfordringer i samtiden

utforske og drøftemusikkens og dansens betydning i samfunnet og etiske problemstillinger knyttet til musikalske ytringer og musikkulturer

* Mange elever – også i ungdomsskolen – rapporterer at de setter pris på høytlesing. I en nyere masteroppgave, f.eks., ga samtlige av elevene som deltok i fokusgruppeintervjuene uttrykk for at de ønsket at man skal bruke tid på høytlesing i ungdomsskolen.

<https://www.utdanningsnytt.no/lesing-litteratur-norsk/oppfordrer-laerere-til-mer-hoytlesing-i-ungdomsskolen/338635>